

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	14 Rhagfyr 2022
TEITL YR ADRODDIAD:	Penderfyniadau Panel Dyfarnu Cymru
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Darparu gwybodaeth am y materion a ystyriwyd gan Banel Dyfarnu Cymru hyd yma (a gyhoeddwyd ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor ar 28 Mehefin 2022)
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethiant Corfforaethol mwycs@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru 01248 752586

1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

Sefydlwyd Panel Dyfarnu Cymru (PDC) gan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000. Mae iddo ddwy swyddogaeth statudol:-

1. Ffurfio tribiwnlysoedd achosion, neu dribiwnlysoedd achos interim, er mwyn ystyried adroddiadau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yr Ombwdsmon) yn dilyn ymchwiliadau gan yr Ombwdsmon i honiadau bod aelod wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad eu hawdurdod;

ac

2. Ystyried apeliadau gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgor safonau eu hawdurdod eu hunain eu bod wedi torri'r cod ymddygiad (yn ogystal â phenderfynu a roddir caniatâd i apelio yn y lle cyntaf).

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys penderfyniadau a gyhoeddwyd gan PDC yn ystod y cyfnod ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 28 Mehefin 2022. Bwriedir iddo fod yn grynodedd ffeithiol o'r materion a benderfynwyd gan y PDC. Mae'r achosion a nodwyd ar gyfer y cyfnod perthnasol ar gael ar Wefan PDC.

2. CRYNODEB O'R ACHOSION PERTHNASOL

Mae crynodeb o'r achosion perthnasol wedi'i gynnwys yn **ATODIAD 1**.

2.1 Penderfyniadau a wnaed

APW/0010/2021-022/CT: Cyn Gyngorydd Gordon Lewis : 10 Mehefin 2022
APW/009/2021-022/AT: Cyn Gyngorydd Caryl Vaughan : 24 Mehefin 2022
APW/008/2021-022/CT – Cyn Gyngorydd Paul Dowson : 22 Awst 2022

2.2 Apeliadau a benderfynwyd

Dim yn ystod y cyfnod hwn.

3. ARGYMHELLIAD

Nodi cynnwys y crynodebau o'r achosion.

Crynodeb o Achosion gerbron Panel Dyfarnu Cymru – rhwng Mehefin 2022 a Thachwedd 2022

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
<p>1.</p> <p>Cyn Gyngorydd Gordon Lewis</p> <p>Cyngor Tref Pencoed</p> <p>APW/010/2021- 022/CT</p>	<p>Honiad fod y Cyngorydd wedi torri paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau o Gyngor Tref Pencoed:</p> <p>Mae paragraff 6(1)(a) yn nodi bod rhaid i Aelod; - <i>“beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eu swydd neu ar eu hawdurdod”</i></p> <p>Honwyd fod y Cyngorydd wedi camarwain y Cyngor Tref ynghylch ei gymhwysedd i fod yn Gyngorydd a bod ei anonestrwydd, wrth lofnodi'r datganiad derbyn swydd ac yn ystod y flwyddyn ac 8 mis y bu'n Gyngorydd, yn gamddefnydd difrifol o'i swydd.</p> <p>Ni wnaeth yr Ymatebydd gymryd rhan yn ymchwiliad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) ac ni wnaeth egluro ei weithredoedd na dangos unrhyw edifeirwch.</p> <p><u>Cefndir:</u> Cafwyd y Cyngorydd yn euog o dair trosedd (affrae a dau achos o ymosod cyffredin) ym mis Gorffennaf 2015. Fe'i dedfrydwyd i gyfanswm o 16 mis yn y carchar, wedi'i ohirio am 24 mis.</p> <p>Mae Rhan 1 o Ganllawiau'r Comisiwn Etholiadol yn manylu ar ofynion paragraff 80(1)(d) Deddf Llywodraeth Leol 1972: <i>“Ni allwch fod yn ymgeisydd os ydych, ar adeg eich enwebu ac ar y diwrnod pleidleisio wedi eich dedfrydu i gyfnod o</i></p>	<p><u>Mater Cyfreithiol Rhagarweiniol:</u></p> <p><i>Pa un a yw'r unigolion sydd wedi ei anghymhwysu rhag bod yn Aelod yn ddarostyngedig i'r Cod Ymddygiad i Aelodau serch hynny.</i></p> <p>Ar ôl ystyried y ddeddfwriaeth berthnasol a chyfraith achosion, penderfynodd y Tribiwnlys Achos fod unigolyn sydd wedi'i anghymhwysu rhag bod yn Aelod yn ddarostyngedig i'r Cod Ymddygiad i Aelodau serch hynny, os ydynt yn parhau i weithredu.</p> <p>Yn yr achos hwn, etholwyd y Cyngorydd Lewis fel Aelod a pharhaodd i fod yn Aelod yn ystyr cyffredinol y Cod tan y dyddiad pan ymddiswyddodd, er gwaethaf ei fod wedi ei anghymhwysu rhag cael ei ethol (ond nid o reidrydd rhag gweithredu fel Aelod, yn unol â'r gyfraith achosion).</p> <p><i>Casgliad:</i> canfu'r Tribiwnlys Achos fod yr Ymatebydd yn ddarostyngedig i'r Cod o'r dyddiad pan gafodd ei ethol i ddyddiad ei ymddiswyddiad.</p> <p><u>Penderfyniad ar fethiant i gydymffurfio â'r Cod</u></p> <p>Nododd y Tribiwnlys Achos ei bod yn gwbl glir fod y Cyngorydd wedi ei anghymhwysu rhag bod yn Aelod o Gyngor Tref Pencoed.</p> <p>Roedd y Tribiwnlys Achos yn fodlon fod y Cyngorydd wedi cael ei ethol ar gysail ffug ac, yn yr un modd, roedd y llofnod ar ei ffurflen</p>	<p>Ar sail y Ffeithiau Perthnasol a'r dystiolaeth a gyflwynwyd iddo, canfu'r Tribiwnlys Achos, trwy benderfyniad unfrydol, fod yr Ymatebydd wedi methu â chydymffurfio â Pharagraff 6(1)(a) y Cod. Roedd o'r farn fod y Cyngorydd wedi ymddwyn mewn modd y gellid yn rhesymol ei ystyried yn ymddygiad sydd wedi dwyn anfri ar ei swydd ac ar Gyngor Tref Pencoed.</p> <p>Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad drwy benderfyniad unfrydol y dylai'r cyn Gyngorydd Lewis gael ei anghymhwysu am gyfnod o 24 mis rhag bod yn aelod o Gyngor Tref Pencoed a rhag dod yn aelod ohono yn y dyfodol, neu o unrhyw awdurdod perthnasol arall oddi mewn i'r ystyr yn neddf Llywodraeth Leol 2000.</p> <p><u>Pwyntiau Dysgu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Dengys yr achos hwn yr ystyrir bod y Cod Ymddygiad yn berthnasol i Aelodau hyd yn oed os ydynt wedi eu anghymhwysu rhag cael eu hethol fel y cyfryw yn y lle cyntaf. ➔ Mae cyfrifoldeb ar unigolion i ganfod a ydyw'n gymwys i ymgeisio i fod yn Gyngorydd, gan gynnwys ystyried a ydyw wedi'i anghymhwysu. ➔ Y gosb a roddwyd am dorri'r Cod yn yr achos hwn oedd anghymhwysu am ddwy flynedd – ystyrir mai anghymhwysu yw'r gosb fwyaf ddifrifol. Uchafswm y cyfnod anghymhwysu y gall PDC ei osod yw pum mlynedd. ➔ Rhoes PDC ystyriaeth i'r <u>Canllaw ar Gosbau</u> wrth ystyried pa gosb i'w gosod.

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
	<p><i>garchar o dri mis neu fwy (gan gynnwys dedfryd a ohiriwyd), heb y dewis o ddirwy, yn ystod y bum mlynedd cyn y diwrnod pleidleisio.”</i></p> <p>Roedd y Cynghorydd wedi derbyn dedfryd o garchar wedi'i ohirio, heb y dewis o dderbyn dirwy ac felly nid oedd yn gymwys i fod yn ymgeisydd ar gyfer yr etholiad Cyngor Tref ym mis Tachwedd 2018.</p> <p>Er gwaethaf hyn, etholwyd y Cynghorydd yn aelod o'r Cyngor Tref ar 29 Tachwedd 2018.</p> <p>Cyhoeddwyd erthygl mewn papur newydd cenedlaethol ar 25 Gorffennaf 2020, a oedd yn cyfeirio at euogfarn droseddol y Cynghorydd yn 2015. Nid oedd Cyngor Tref Pencoed yn ymwybodol o euogfarn droseddol y Cynghorydd hyd nes i'r stori ymddangos yn yr erthygl hon yn y wasg ym mis Gorffennaf 2020.</p> <p>Ymddiswyddodd y Cynghorydd o'i rôl fel Aelod ar 31 Gorffennaf 2020.</p> <p>Gwnaed cwyn i'r Heddlu fod yr Ymatebydd wedi methu â datgan euogfarn droseddol pan safodd yn yr etholiad. Ni chymerodd yr Heddlu unrhyw gamau pellach oherwydd diffyg tystiolaeth gan fod y caniatâd ar gyfer y papur enwebu wedi cael ei ddinistrio gan y Gwasanaeth Etholiadau.</p>	<p>Datganiad Derbyn Swydd, ei ymrwymiad i lynu at y Cod a'r ffaith ei fod wedi parhau yn y swydd wedi cael eu gwneud ar yr un cynsail ffug hefyd. Naill ai roedd yn gwybod fod y wybodaeth a gyflwynwyd ganddo yn gamarweiniol neu roedd yn ddi-hid o'r ffaith honno.</p> <p>Rhoes y Tribiwnlys Achos ystyriaeth hefyd i'r mater yng ngoleuni egwyddorion Nolan, sydd yn sylfaen i'r Cod. Roedd yn fodlon fod disgwyliaid i Aelodau weithredu gydag uniondeb, gweithredu'n unol ag ymddiriedaeth y cyhoedd ynddynt, arwain trwy esiampl a gweithredu i hyrwyddo hyder y cyhoedd yn eu rôl ac yn eu Hawdurdod. Roedd y ffaith fod yr Aelod wedi parhau i weithredu fel Aelod er ei fod wedi'i anghymhwysio rhag cael ei ethol, yn mynd at galon ymddiriedaeth y cyhoedd mewn democratiaeth ac roedd yn tanseilio'r Cod a'r gyfundrefn safonau.</p> <p>Roedd y Tribiwnlys Achos o'r farn fod yr achos o dorri'r cod yn un difrifol gan y gellid yn rhesymol ystyried yr ymddygiad fel ymddygiad a fyddai'n tanseilio o ddifrif hyder y cyhoedd yn y Cod a'r gyfundrefn safonau. Fel y cyfryw, roedd yn ystyried fod anghymhwysio yn gosb briodol.</p> <p>Nododd y Tribiwnlys Achos fod yr Aelod wedi bod yn y swydd am gyfnod hir o amser ac, yn ôl pob tebyg, fod penderfyniadau arwyddocaol wedi cael eu gwneud gan yr Awdurdod yn ystod y cyfnod hwnnw. Roedd yn debygol fod yr Ymatebydd wedi cymryd rhan ac wedi pleidleisio ar faterion o'r fath a derbyn gwybodaeth sensitif yn ei rôl fel Aelod, er ei fod wedi'i anghymhwysio rhag cael ei ethol.</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>Roedd Adran 80(1)(d) ar waith am reswm, fel bod unigolyn yn cael ei anghymhwysu am gyfnod sylweddol o amser os oeddent wedi eu cael yn euog o rai troseddau ac wedi cael eu dedfrydu. Trwy lofnodi ei Ddatganiad Derbyn Swydd er gwaethaf hynny a gweithredu fel Aelod am flwyddyn ac 8 mis, roedd y Tribiwnlys Achos yn ystyried fod hwn yn fater a oedd yn teilyngu cyfnod anghymhwysu sylweddol o dan y gyfundrefn safonau.</p> <p><i>Ffactorau Lliniarol:</i> Gan nad oedd y Cyngor wedi ymgysylltu gyda'r Ombwdsmon na Phanel Dyfarnu Cymru (PDC), dywedodd y Tribiwnlys Achos nad oedd yn eglur beth oedd y ffactorau lliniarol y byddai'n dymuno i'r Tribiwnlys Achos eu hystyried, os oedd rhai o gwbl. Serch hynny, ystyriodd y Tribiwnlys Achos pa un a oedd unrhyw ffactorau perthnasol sy'n cael eu nodi yn y Canllawiau ar Gosbau. Nododd fod yr Ymatebydd wedi cydnabod i raddau ddifrifoldeb y mater gan iddo ymddiswyddo'n fuan ar ôl i'r wasg gyhoeddi'r stori, fodd bynnag, nid oedd unrhyw dystiolaeth fod yr unigolyn wedi dangos unrhyw fewnwelediad gwirioneddol ac nid oedd dystiolaeth fod yr unigolyn wedi ymddiheuro. Nodwyd hefyd fod diffyg trefniadau gwirio ar waith a oedd yn golygu na chafodd y mater ei nodi o'r cychwyn cyntaf.</p> <p><i>Ffactorau Gwaethygol</i> Roedd y Tribiwnlys Achos o'r farn fod yr ymddygiad a arweiniodd at y gyfres hon o ddigwyddiadau naill ai'n fwriadol neu'n ddi-hid. Nododd hefyd y byddai elfen o fantais personol neu fantais wleidyddol ynghlwm ag ennill statws Aelod. Manteisiodd ar y statws hefyd am gyfnod sylweddol o amser. Roedd y Tribiwnlys Achos yn fodlon fod hyn yn golygu</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>cam-drin safle o ymddiriedaeth. Nodwyd fod y Datganiad Derbyn Swydd a'r ymrwymiad i lynu at y Cod, yn ogystal â'r ffurflen etholiad, yn ddogfennau o bwys a dylid bod wedi eu cwblhau gyda gonestrwydd, uniondeb a chryn ofal. Roedd y ffurflen etholiad yn cynnwys datganiad swyddogol yr oedd angen i'r Cynghorydd ei ddarllen a'i lofnodi ac roedd yn amlwg fod oblygiadau ynghlwm ag o. Yn olaf, nid oedd unrhyw dystiolaeth fod y Cynghorydd wedi cydweithredu nac ymgysylltu mewn unrhyw ffordd gydag ymchwiliad yr Ombwdsmon na phroses y Tribiwnlys.</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
<p>2.</p> <p>Cyn Gyngorydd Caryl Vaughan</p> <p>Cyngor Cymuned Llansantffraed</p> <p>APW/009/2021-022/AT</p>	<p>Honiad bod y Cyngorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir Ceredigion, paragraff 6(1)(a), trwy gyflawni trosedd yn ogystal â'i gweithredoedd cysylltiedig, tra ei bod yn dal swydd Cyngorydd, a honnwyd ei bod yn gyfrifol am greu cyhoeddusrwydd negyddol.</p> <p>Mae paragraff 6(1)(a) yn datgan bod rhaid i Aelod; - <i>"beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu ar eich awdurdod"</i></p> <p><u>Cefndir:</u> Llofnododd y Cyngorydd ei datganiad derbyn swydd fel aelod o Gyngor Cymuned Llansantffraed ar 7 Mai 2019.</p> <p>Tri diwrnod yn ddiweddarach, ar 10 Mai 2019, bu digwyddiad rhwng y Cyngorydd a Chontractwr y Cyngor (unigolyn preifat y cyfeirir ato fel "y Contractwr"), pan yrrodd y Cyngorydd ei char tuag at y Contractwr ar gyflymder, ar dir preifat, tra'r oedd y Contractwr yn cyflawni ei ddyletswyddau i'r Cyngor. Roedd y Cyngorydd yn gweithredu mewn capasiti preifat pan ddigwyddodd y digwyddiad. Tarodd ei char ddau blentyn yn ystod y digwyddiad; a dioddefodd o leiaf un ohonynt niwed corfforol.</p> <p>Ymchwiliodd yr Heddlu i'r digwyddiad a pharhaodd y Cyngorydd yn ei rôl ar ôl y digwyddiad ac ar ôl pledio'n euog i'r drosedd. Cyhuddwyd y Cyngorydd o achosi niwed corfforol trwy yrru'n ddiogel</p>	<p><u>Gan ystyried yr achos o dorri paragraff 6(1)(b):</u></p> <p>Roedd y cyfeiriad gan OGCC i'r Tribiwnlys Achos yn cyfeirio at dorri paragraff 6(1)(b) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p>Mae paragraff 6(1)(b) yn dweud: <i>"Rhaid i chi adrodd, p'un ai drwy weithdrefn adrodd gyfrinachol i'r awdurdod neu'n uniongyrchol i'r awdurdod priodol, ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall neu gan unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran ac y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn golygu neu'n debygol o olygu ymddygiad troseddol (nad yw at ddibenion y paragraff hwn yn cynnwys tramgwyddau neu ymddygiad y gellir ei gosbi drwy gosb benodedig)"</i></p> <p>Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad unfrydol, yn dilyn sylwadau gan y Llywydd, fod y ddarpariaeth yn cyfeirio at adrodd am ymddygiad troseddol posib "aelod arall", ac os bwriadwyd i'r ddarpariaeth hon ddelio gydag aelodau yn adrodd am eu hymddygiad eu hunain, yna dylid datgan hynny'n ddiamwys. Felly, nid aeth ymlaen i ystyried achos o dorri'r paragraff hwn o'r Cod.</p> <p><u>Rôl y Clerc:</u></p> <p>Mae cofnod Penderfyniad y Tribiwnlys yn nodi fod y Cyngorydd wedi ceisio cyngor gan y Clerc, ac nid oedd wedi adrodd am ei hymddygiad ei hun i'r Swyddog Monitro na'r Ombwdsmon. Yn ogystal, nid oedd y cyngorwyr eraill wedi adrodd am drosedd bosib y Cyngorydd i'r Ombwdsmon ar ôl iddynt dderbyn cyngor gan y Clerc nad oedd yn cyfeirio o gwbl at y gofyniad o dan baragraff</p>	<p>Ar sail y ffeithiau a ganfuwyd, canfu'r Tribiwnlys Achos, drwy benderfyniad unfrydol, fod y Cyngorydd wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad Cyngor Cymuned Llansantffraed, yn arbennig mewn perthynas â pharagraff 6(1)(a). Canfu'r Tribiwnlys Achos fod gweithredoedd y Cyngorydd wedi dwyn anfri ar swydd cyngorydd, ond nid ar y Cyngor ei hun.</p> <p>Ystyriodd y Tribiwnlys Achos holl ffeithiau'r achos ac, yn arbennig, difrifoldeb yr achos o dorri'r Cod Ymddygiad a methiant parhaus y cyn Gyngorydd Vaughan i ymgysylltu gyda'r Ombwdsmon a Phanel Dyfarnu Cymru.</p> <p>Daeth y Tribiwnlys Achos i benderfyniad unfrydol y dylai'r cyn Gyngorydd Vaughan gael ei hanghymwyso am 12 mis rhag bod yn aelod o Gyngor Cymuned Llansantffraed, na dod yn aelod ohono yn y dyfodol, neu o unrhyw awdurdod perthnasol arall oddi mewn i'r ystyr yn Neddf Llywodraeth Leol 2000.</p> <p>Yn ogystal â'r gosb a roddwyd i'r Cyngorydd, gwnaeth y Tribiwnlys Achos ddau argymhelliad: → Bod holl gyngorwyr presennol Cyngor Cymuned Llansantffraed yn mynychu hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad o fewn cyfnod o dri mis o 27 Mehefin 2022 (i'w ddarparu gan y Swyddog Monitro, ei dirprwy, Un Llais Cymru, neu unrhyw ddarparwr priodol arall) er mwyn sicrhau eu bod yn deall y darpariaethau hyn, gan gynnwys paragraff 6(1)(b) [y ddyletswydd i adrodd]; → Bod Cyngor Cymuned Llansantffraed yn ystyried ei gwneud yn ofynnol i Glerc y Cyngor fynychu hyfforddiant o'r fath.</p> <p><u>Pwyntiau Dysgu:</u> → Mae aelodau'n cael eu hannog i dderbyn cyngor gan y Clerc ond, yn y pendraw,</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>ac yn wyllt (<i>wanton and furious driving</i>) yn groes i Adran 35 Deddf Troseddau Corfforol 1861; plediodd yn euog i'r drosedd ar 14 Hydref 2020 a chafodd ei dedfrydu ar 9 Rhagfyr 2020 i 10 wythnos yn y carchar, wedi'i ohirio, a derbyniodd 8 pwynt ar ei thrwydded yrru; roedd rhaid iddi dalu gordal dioddefwr o £128.</p> <p>Nid oedd y ddedfryd yn cyrraedd y trothwy ar gyfer anghymwysu'n awtomatig o swydd cynghorydd (mae Adran 80A Deddf Llywodraeth Leol 1972 yn dweud fod dedfryd o dri mis neu fwy yn anghymwysu person rhag dal swydd cynghorydd).</p> <p>Parhaodd y Cynghorydd yn ei rôl fel Cynghorydd ar ôl iddi gael ei dedfrydu ac ymddiswyddodd o'r Cyngor ar 22 Rhagfyr 2020 yn dilyn adroddiadau negyddol yn y cyfryngau am y digwyddiad a'i heuogfarn.</p>	<p>6(1)(b) o'r Cod.</p> <p>Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad - Ei bod yn amlwg nad oedd y Clerc wedi hysbysu aelodau'r Cyngor am eu rhwymedigaeth i adrodd am ymddygiad troseddol posib aelod arall o dan baragraff 6(1)(b) y Cod, hyd yn oed ar ôl i'r Cynghorydd Vaughan bledio'n euog. Nid oes esboniad o gwbl am y methiant hwn, ond nid cyfrifoldeb y cyn Gynghorydd Vaughan yw rhoi cyngor o'r fath. Canfu'r Tribiwnlys hefyd fod y Clerc a'r cyn Gynghorydd Vaughan yn ymwybodol erbyn mis Rhagfyr 2020 fod ei hymddygiad troseddol yn debygol o fod wedi torri'r Cod. Gan fod y cyn Gynghorydd Vaughan wedi pledio'n euog, mae'n debygol fod y cyn Gynghorydd Vaughan yn gwybod, neu y dylai fod yn gwybod yn llawer cynharach fod cwestiynau'n codi am effaith ei hymddygiad ar p'un ai oedd hi wedi torri'r Cod Ymddygiad. Nid oes unrhyw dystiolaeth fod y Clerc yn gwybod ei bod wedi pledio'n euog, ond mae ei ddatganiad yn dweud ei fod yn gwybod ei bod yn bwriadu pledio'n euog pan drefnwyd dyddiad yr ymddangosiad cyntaf yn y llys. Nododd y Tribiwnlys nad oedd y cyn Gynghorydd Vaughan yn gyfrifol am y cyngor a dderbyniodd hi na'r cynghorwyr eraill gan y Clerc. Fodd bynnag, ni all aelodau ddirprwyo'r ddyletswydd i gydymffurfio â'r Cod i berson arall, gan gynnwys y cler. Barn y Tribiwnlys oedd bod y cyngor a roddwyd yn taflu rhywfaint o oleuni ar pam y parhaodd y cyn Gynghorydd Vaughan yn y swydd a pham na chyfeiriwyd y mater i'r Ombwdsmon, neu pam na wnaed cwyn i'r Ombwdsmon yn gynharach, naill ai ganddi hi neu aelodau'r Cyngor.</p> <p><u>Torri paragraff 6(1)(a) mewn perthynas â "dwyn anfri.... ar yr awdurdod"</u></p>	<p>cyfrifoldeb pob aelod yw dilyn gofynion y Cod Ymddygiad.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Mae angen i aelodau ystyried a ddylent gyfeirio eu hunain at yr Ombwdsmon mewn perthynas â materion yn ymwneud ag ymddygiad. ➔ Y gosb a roddwyd yn yr achos hwn oedd anghymwysu am flwyddyn – ystyrir mai anghymhwysu yw'r gosb fwyaf difrifol. Uchafswm y cyfnod anghymhwysu y gall PDC ei osod yw pum mlynedd. ➔ Rhoes PDC ystyriaeth i'r <u>Canllaw ar Gosbau</u> wrth ystyried pa gosb i'w gosod.

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>Ystyriodd y Tribiwnlys Achos bedwar erthygl neu lythyrau i'r wasg mewn perthynas â'r mater o sylw negyddol yn y wasg. Canfu'r Tribiwnlys nad oedd yn gywir dweud fod y cyhoeddusrwydd negyddol ynglŷn â gweithred droseddol y Cynghorydd yn cyfeirio at ei swydd fel cynghorydd na'r Cyngor. Roedd yr unig gyfeiriad yn yr erthyglau at y Cyngor yn cyfeirio at y Contractwr a oedd yn gweithio ar ei ran. Yr unig eitem a oedd yn cyfeirio o gwbl at swydd cynghorydd neu weithredoedd y Cyngor oedd llythyr gan deulu a oedd ynghlwm â'r digwyddiad. Nid oedd y cyhoeddusrwydd a gynhyrchwyd wedi dwyn anfri ar y Cyngor; yr hyn a barodd i'r Cyngor fod yn agored i feirniadaeth oedd ei ddiffyg gweithredu mewn perthynas â'r cyn Gynghorydd Vaughan a'r ffaith ei bod yn parhau i wasanaethu fel cynghorydd. Roedd y Cod yn ei gwneud yn ofynnol i aelodau adrodd y mater i'r Ombwdsmon; nid oedd Clerc y Cyngor wedi rhoi'r cyngor hwn i aelodau.</p> <p>Datganodd y Tribiwnlys Achos nad oedd y Cynghorydd yn gyfrifol am y methiannau hyn na'r cyhoeddusrwydd negyddol yn y llythyr ynghylch y Cyngor.</p> <p><u>Torri paragraff 6(1)(a) mewn perthynas â "dwyn anfri... ar y swydd":</u></p> <p>Roedd y Tribiwnlys o'r farn fod y weithred, sef cynghorydd yn gyrru car at Gontractwr y cyngor ac achosi niwed corfforol i blant o ganlyniad i hynny, a oedd yn weithred droseddol yn ei rhinwedd ei hun, yn dwyn anfri ar swydd y cynghorydd. Roedd pa mor eang oedd y sylw yn y wasg a ph'un a oedd y wasg yn dweud wrth y darllenwyr pa swydd yr oedd y cyn Gynghorydd Vaughan yn ei dal yn amherthnasol i raddau. Roedd yr hyn a wnaeth</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>y cyn Gyngorydd Vaughan yn eithriadol ac yn gwbl anghyson â'r safon ymddygiad sy'n ofynnol gan ddeiliaid swydd o dan y Cod ac a ddisgwylir gan y cyhoedd. Roedd y cyhoedd yn arbennig yn debygol o ystyried fod ymddygiad digyfiawnhad a pheryglus o'r fath yn annerbyniol, yn enwedig gan mai contractwr y cyngor oedd y targed, a hwnnw'n cyflawni gwaith ar ran y cyngor yr oedd y cyn Gyngorydd Vaughan yn aelod ohono.</p> <p>Roedd y Tribiwnlys o'r farn hefyd fod penderfyniad y cyn Gyngorydd Vaughan i barhau i wasanaethu fel cyngorydd ar ôl cyflawni trosedd o'r natur hwn ac ar ôl pledio'n euog i drosedd ddifrifol yn ymddygiad a oedd yn dwyn anfri ar swydd cyngorydd. Roedd yr yn anwybyddu egwyddorion Nolan ac egwyddorion gwasanaeth cyhoeddus ehangach Cymru. Roedd yn amlwg o'r dystiolaeth fod y cyn Gyngorydd Vaughan wedi ymddiswyddo, nid am ei bod yn teimlo unrhyw edifeirwch neu gwilydd, ond er mwyn osgoi ymchwiliad gan yr Ombwdsmon. Roedd tystiolaeth y Clerc yn dangos hyn. Mae'n debyg mai barn y cyhoedd am ymddygiad o'r fath fyddai nad oedd y cyn Gyngorydd Vaughan yn dangos unrhyw ystyriaeth na pharch tuag at egwyddorion gwasanaeth cyhoeddus, gan gynnwys uniondeb, bod yn agored ac arweinyddiaeth.</p> <p>Atgoffodd y Tribiwnlys ei hun hefyd am y cyngor a roddwyd gan Glerc y Cyngor. Anogir cyngorwyr i geisio cyngor gan y Clerc ac mae'r Clerc i fod i ddarparu cyngor neu gyfeirio cyngorwyr at y wybodaeth sydd ei hangen arnynt, er nad yw hyn yn golygu y gall cyngorydd ddirprwyo ei chyfrifoldeb ei hun i gydymffurfio â'r Cod i'r cler. Serch hynny, ym</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>marn y Tribiwnlys, ar ôl i'r cyn Gyngorydd Vaughan benderfynu pleidio'n euog i'r drosedd a derbyn ei heuogrwydd yn ffurfiol, roedd cyfrifoldeb arni i ystyried ei sefyllfa a ph'un a ddylai gyfeirio ei hun at yr Ombwdsmon. Ni arweiniodd ei heuogfarn a'i dedfryd at ei hymddiswyddiad. Roedd cyngor y Clerc iddi ymddiswyddo yn rhy hwyr a hynny dim ond ar ôl i gyhoeddu'rwydd negyddol godi am y cyn Gyngorydd Vaughan ei hun. Roedd y cyngor hwnnw'n canolbwytio ar yr hyn oedd orau i'r cyn Gyngorydd Vaughan, nid beth oedd orau i'r Cyngor neu'r angen i gynnal hyder mewn democratiaeth leol. Methodd y Clerc â mynd i'r afael a'r effaith y byddai cyngorydd a oedd yn parhau i wasanaethu ar ôl ei chael yn euog o drosedd, heb wneud cyfeiriad at yr Ombwdsmon, yn ei gael ar swydd cyngorydd ac ar y cyngor ei hun.</p> <p>Mae'r cyngor a dderbyniodd y cyn Gyngorydd Vaughan gan y Clerc yn rhannol esbonio ei phenderfyniad i aros yn y swydd heb wneud cyfeiriad at yr Ombwdsmon, ond nid oedd hyn yn diddymu ei chyfrifoldeb yn llwyr. Roedd y Tribiwnlys yn ystyried bod y cyngor a roddwyd gan y Clerc yn ffactor lliniarol i'r cyn Gyngorydd Vaughan ond edrychwyd ar ei methiant i adlewyrchu ar ei hymddygiad ei hun a'r diffyg mewnwelediad i'w gweithred droseddol a'r effaith debygol ar swydd cyngorydd a'r Cyngor fel ffactor gwaethybol. Ym marn y Tribiwnlys, roedd ei hymddygiad a oedd yn sail i'r euogfarn droseddol yn "ymddygiad bwriadol neu ddi-hid heb boeni llawer, os o gwbl, am y Cod" (paragraff 42, isadran x ffactorau Gwaethybol, Canllaw ar Gosbau).</p> <p>Ym marn y Tribiwnlys, roedd y ffaith bod y cyn</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>Gynghorydd Vaughan wedi ymddiswyddo, nid oherwydd iddi ddwyn anfri ar swydd cynghorydd neu am ei bod wedi ymddwyn mewn modd cwbl resynus tuag at y Contractwr, ond er mwyn osgoi ymchwiliad yr Ombwdsmon (fel y dangosa tystiolaeth y Clerc) hefyd yn ffactor gwaethgol. Yn ogystal, cyn belled ag yr oedd y Tribiwnlys yn ei wybod, nid oedd y contractwr na'r plant wedi derbyn ymddiheuriad, a dewisodd y cyn Gynghorydd Vaughan beidio â chydweithredu gydag ymchwiliad yr Ombwdsmon na'r achos hwn. Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad nad oedd ymddygiad y cyn Gynghorydd Vaughan yn ei gyfanrwydd yn dangos unrhyw fewnwelediad i egwyddorion Nolan, nac unrhyw arwydd ohonynt, er gwaethaf iddi lofnodi datganiad y byddai'n "cyflawni'r dyletswyddau yn briodol ac yn ffyddlon yn ôl y gorau o'm crebwyll a'm gallu" ac y byddai'n cydymffurfio â'r Cod.</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
<p>3.</p> <p>Cyn Gyngorydd Paul Dowson</p> <p>Cyngor Sir Benfro</p> <p>APW/008/2021-022/CT</p>	<p>Gwnaed honiadau yn erbyn y Cynghorydd o dorri paragraffau 4(c) a 6(1)(a) o God Ymddygiad y Cyngor mewn tri chwyn.</p> <p>Mae paragraff 5(c) yn datgan: <i>Rhaid i chi beidio ag ymddwyn fel bwli neu harasio unrhyw berson.</i></p> <p>Mae paragraff 6(1)(a) yn datgan <i>"Rhaid i chi beidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu ar eich awdurdod."</i></p> <p><u>Y Gŵyn Gyntaf:</u> Roedd y gŵyn gyntaf, a wnaed gan aelod o'r cyhoedd o'r enw Mr Marc Davies, yn honni fod yr Ymatebydd wedi gwneud sylwadau mynych nad oeddent yn wir am gyd Aelod o Gyngor Sir Benfro, sef y Cynghorydd Joshua Beynon; ac am Mr Marc Davies ei hun.</p> <p>(A) Yn 2020, honnwyd fod yr Ymatebydd wedi cyhuddo'r Cynghorydd Beynon ar gam, ac yn gyhoeddus, o rannu fideo pornograffig o ferch dan oed. Honnwyd hefyd fod gwneud honiad ffug o'r fath heb wirio ei fod yn wir yn dwyn anfri ar swydd yr Ymatebydd ac/neu'n dwyn anfri ar ei Awdurdod. Pan ailadroddodd yr Ymatebydd yr honiadau ffug hynny a gwneud ensyniadau yn eu cylch, roedd yn bwlio'r Cynghorydd Beynon. Mae'r bwlio hwn yn waeth oherwydd i'r Ymatebydd ddweud celwydd pan ddywedodd mai dim ond ailadrodd rhywbeth yr oedd y Cynghorydd</p>	<p><u>Y Gŵyn Gyntaf:</u> Canfu'r Tribiwnlys Achos fod y gŵyn gyntaf yn ymwneud â chwynion tebyg gan ddau berson gan fod y cyn Gyngorydd Dowson wedi defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol yn y ddau achos i ddweud ar goedd fod y naill berson a'r llall wedi ymddwyn mewn modd troseddol.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ar ôl i Mr Marc Davies ddweud wrth y cyn Gyngorydd Dowson ym mis Medi 2020 nad oedd wedi cael ei ganfod yn euog o unrhyw drosedd, fel yr awgrymwyd yn flaenorol, roedd y cyn Gyngorydd Dowson wedi defnyddio <i>Twitter</i> wedi hynny i honni ar gam fod Mr Davies yn droseddwr treisgar a oedd wedi torri amodau parôl. - Yn achos y Cynghorydd Beynon, roedd y cyn Gyngorydd Dowson wedi gwneud honiadau'n ymwneud ag ymddygiad troseddol difrifol yn erbyn y Cynghorydd Beynon, sef ei fod wedi cyhoeddi delweddau anwedus troseddol. <p>Nid oedd yr un o'r ddau honiad yn wir.</p> <p>Yn achos Mr Marc Davies, barn y Tribiwnlys Achos oedd nad oedd y cyn Gyngorydd Dowson yn poeni a oedd yr hyn a ddywedodd yn wir ai peidio ac, ar y gorau, ni chymerodd unrhyw gamau i ganfod y gwir hyd nes i Mr Marc Davies wneud cwyn ac i'r Ymatebydd ddod yn ymwybodol y byddai'n rhaid iddo ateb y gŵyn.</p> <p>Yn achos y Cynghorydd Beynon, barn y Tribiwnlys Achos oedd bod y cyn Gyngorydd Dowson wedi dibynnu ar gredadwyedd ei fersiwn anwir o'r sgwrs a gafodd gyda'r Cynghorydd Beynon, gan wybod nad oedd yn</p>	<p>Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylai'r cyn Gyngorydd Dowson gael ei anghymhwyso am dair blynedd rhag bod yn aelod o Gyngor Sir Benfro, na dod yn aelod ohono, neu o unrhyw awdurdod perthnasol arall oddi mewn i'r ystyr yn Neddf Llywodraeth Leol 2000.</p> <p><u>Ystyriaethau wrth benderfynu ar y gosb:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Roedd OGCC wedi tynnu sylw'r Tribiwnlys Achos at adroddiad ar benderfyniad gan Bwyllgor Safonau Cyngor Sir Benfro mewn gwrandawriad ar 9 Mehefin 2022, pan roddwyd cerydd i'r cyn Gyngorydd Dowson am ymddygiad ar y cyfryngau cymdeithasol a oedd yn torri paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad a darpariaethau eraill. Ni chafodd y cyn Gyngorydd Dowson ei ailethol i'r swydd ym mis Mai 2022, felly pan gynhaliwyd y gwrandawriad hwnnw gan y Pwyllgor Safonau y gosb a roddwyd gan y Pwyllgor Safonau oedd y gosb fwyaf oedd ar gael. Nododd y Pwyllgor Safonau mewn perthynas â'r mater hwnnw, pe byddai'r cyn Gyngorydd Dowson wedi cael ei ailethol yna roedd yn debygol iawn y byddai wedi cael ei wahardd o'r swydd. - Gan nad oedd y cyn Gyngorydd Dowson yn aelod etholedig o'r Cyngor mwyach, roedd gan y Tribiwnlys Achos ddau ddewis: <ul style="list-style-type: none"> - naill ai peidio â chymryd unrhyw gamau, neu - cytuno ar gyfnod anghymhwyso rhag bod yn aelod o Gyngor Sir Benfro, na dod yn aelod ohono, neu o unrhyw awdurdod perthnasol arall oddi mewn i'r ystyr yn Neddf Llywodraeth Leol 2000. <p>Roedd OGCC yn derbyn nad oedd diffyg cosb arall yn golygu y dylai'r Tribiwnlys anghymhwyso'r cyn Gyngorydd dim ond am nad oedd dewis arall; ac y dylid defnyddio'r</p>

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>Beynon wedi'i ddweud wrtho yr oedd o.</p> <p>(B) Rhwng mis Medi 2020 a mis Chwefror 2021, honnwyd fod yr Ymatebydd wedi cyhuddo Mr Marc Davies ar gam ac yn gyhoeddus o fod yn gyn-droseddwr, rhywbeth a oedd, unwaith eto, yn ffeithiol anghywir.</p> <p>Heriodd Mr Marc Davies yr Ymatebydd ym mis Medi 2020 a dywedodd wrtho ei fod yn anghywir. Serch hynny, ailadroddodd yr Ymatebydd yr honiadau yn erbyn Mr Marc Davies rhwng mis Medi 2020 a mis Chwefror 2021, pan fu iddo ymddiheuro a derbyn nad oedd yr honiadau'n wir.</p> <p>Roedd dweud pethau o'r fath drosodd a throsodd am Mr Marc Davies, heb gymryd camau rhesymol i gadarnhau fod y wybodaeth yr oedd yn ei rhannu yn gywir ar ôl iddo gael gwybod nad oedd yn gywir, gyfystyr ag aflonyddu ac roedd yn dwyn anfri ar swydd yr Ymatebydd fel Aelod a/neu'n dwyn anfri ar ei Awdurdod.</p> <p><u>Yr Ail Gŵyn:</u> Roedd yr ail gŵyn, a wnaed gan aelod o'r cyhoedd, Mrs Elaine Wyatt, yn honni fod yr Ymatebydd, ar 17 Ionawr 2021 neu ar ôl hynny, wedi camarwain pobol pan gyhoeddodd neges ar-lein yn dweud mai nod cwricwlwm Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb Llywodraeth Cymru yw dysgu plant 3 oed am fastyrbiad; a dysgu bechgyn a genethod</p>	<p>wir. Ychwanegodd ragor o gelwyddau at y celwydd hwnnw, unwaith eto er mwyn cryfhau ei gredadwyedd a chreu anawsterau i gyd-aelod etholedig.</p> <p>Roedd gwneud honiadau difrifol ffug o'r fath yn erbyn aelod o'r cyhoedd ar yr un llaw, a chyd-aelod etholedig ar y llaw arall, yn dwyn anfri nid yn unig ar swydd y cyn Gyngorydd Dowson ond roedd yn dwyn anfri ar y Cyngor ei hun hefyd.</p> <p>Yn y ddau achos, roedd ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson gyfystyr â bwlio yn erbyn y Cyngorydd Beynon ac aflonyddu yn erbyn Mr Marc Davies, oherwydd bod yr ymddygiad wedi cael ei ailadrodd yn y ddau achos. Roedd OGCC wedi nodi y gellir disgrifio bwlio fel ymddygiad tramgwyddus, bygythiol, maleisus, difrifol neu sarhaus; a bod ymddygiad sy'n bwlio yn ceisio tanseilio unigolyn neu grŵp o unigolion, ac mae'n niweidio eu hyder a'u gallu, a gallai gael effaith andwyol ar eu hiechyd.</p> <p>Canfu'r Tribiwnlys Achos fod ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson tuag at y Cyngorydd Beynon yn ddiamheul yn cyd-fynd â'r diffiniad hwn.</p> <p>Yn yr un modd, roedd sylwadau a gyflwynwyd gan OGCC, ac a dderbyniwyd gan y Tribiwnlys Achos, yn nodi fod aflonyddu yn ymddygiad sy'n cael ei ailadrodd ac sy'n gofidio neu'n cythruddo pobl. Canfu'r Tribiwnlys Achos fod ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson tuag at Mr Marc Davies yn ddiamheul yn cyd-fynd â'r diffiniad hwn.</p> <p>Nid yw ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson tuag at Mr Marc Davies a'r Cyngorydd Beynon yn dod o fewn cwrpas rhyddid mynegiant sy'n cael ei warchod gan Erthygl 10 y Confensiwn.</p>	<p>gosb hon dim ond os oedd cyfiawnhad dros wneud hynny. O ystyried canlyniadau a difrifoldeb yr achosion o dorri'r Cod Ymddygiad, cynigiodd OGCC nad oedd yn briodol peidio â chymryd unrhyw gamau a bod anghymhwysu yn briodol.</p> <p><i>Ffactorau Lliniaru:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - roedd yn gyngorydd ers mis Mai 2017 felly roedd o wedi gwasanaethu am gyfnod cymharol fyr; - ymddiheurodd i Mr Marc Davies ym mis Chwefror 2021; - roedd o wedi cydweithredu â'r broses, er enghraifft, trwy gael ei gyfweled. <p><i>Ffactorau Gwaethygl:</i> Roedd rhaid i'r Tribiwnlys fod yn ofalus i beidio â chyfrif eilwaith fel ffactorau gwaethygl y ffactorau hynny a oedd wedi cael eu hystyried yn barod fel elfennau o'r achos a brofwyd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Natur ailadroddus yr achosion o dorri'r Cod Ymddygiad a'r canfyddiadau o ddwyn anfri. - Diffyg dealltwriaeth o ganlyniadau'r camymddygiad ar eraill. - Y ffaith nad oedd y cyn Gyngorydd Dowson wedi dangos fawr o bryder am y rhai hynny yr oedd wedi gwneud honiadau amdanynt. - Y ffaith iddo geisio beio eraill am ei gangymeriadau. - Ceisiodd feio Mr Timothy Brentnall am gynhyrchu dogfennau ffug, yn hytrach na chyfaddef ei anonestrwydd ei hun. - Ceisiodd feio'r Cyngorydd Beynon am ddweud wrtho'r hyn yr oedd wedi'i ailadrodd, er nad oedd unrhyw sgwrs o'r fath wedi digwydd. - Roedd ei ymddygiad yn dangos ymddygiad bwriadus a difeddwl, heb fawr o ystyriaeth, os o gwbl, i'r Cod Ymddygiad.

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>13 oed am ryw yr anws. Ailadroddodd y gamwybodaeth hon mewn e-bost at gyd Aelod o'r Cyngor a dywedodd fod cynlluniau gwersi ar gyfer plant 11 oed a hŷn yn cynnwys cyfeiriadau at <i>bondage</i>, rhyw yr anws, ffyrdiad had ar y wyneb a mwy. Nid oedd unrhyw sail i'r datganiadau hyn am y cwricwlwm a thrwy ddweud fod sail i'r datganiadau roedd yr Ymatebydd yn camarwain pobl yn fwriadol ac yn anonest er mwyn eu cynddeiriogi. Drwy wneud hynny, roedd wedi dwyn anfri ar ei swydd a/neu ei awdurdod.</p> <p><u>Y Drydedd Gŵyn:</u> Roedd y drydedd gŵyn, a wnaed gan aelod o'r cyhoedd, Mr Timothy Brentnall, yn honni fod yr Ymatebydd, ar 12 Ebrill 2021, wedi cynnal trafodaeth chwyrn ar <i>Facebook</i> gyda Mr Brentnall, a oedd yn defnyddio'r enw "Timothy Stjohn" ar y pryd.</p> <p>(A) Ar un pwynt yn y drafodaeth, roedd yr Ymatebydd wedi ymateb i Mr Brentnall fel a ganlyn, "<i>what a t**ser. I heard you are on the register but it's not been proven so I'm not spreading it around. Better man than you</i>". Honnir fod yr Ymatebydd, trwy wneud hynny, wedi awgrymu ar gam ac yn faleisus fod Mr Brentnall wedi'i gofrestru am ei fod yn droseddwr rhyw.</p> <p>(B) Honnwyd hefyd fod tystiolaeth ar ffurf llun sgrîn a ddarparwyd gan yr Ymatebydd i ymchwiliad OGCC mewn perthynas â'r drydedd gŵyn</p>	<p>Roedd ei sylwadau amdanynt wedi eu cyfeirio at y naill a'r llall yn bersonol. Nid oeddent yn agweddau o "fynegiant gwleidyddol" a, pha un bynnag, nid yn unig yr oedd y sylwadau yn dramgwyddus, roeddent yn hynod dramgwyddus ac felly nid oeddent yn cael eu gwarchod gan Erthygl 10.</p> <p>Yn yr un modd, mewn perthynas â'r gŵyn gyntaf, canfu'r Tribiwnlys Achos fod ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson, mewn perthynas â Mr Marc Davies a'r Cyngorydd Beynon, gyfystyr â thorri paragraffau 6(1)(a) a 4(c) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p><u>Yr Ail Gŵyn:</u> Canfu'r Tribiwnlys Achos fod yr achos hwn yn enghraifft arall o'r cyn Gyngorydd Dowson yn honni fod rhywbeth yn wir pan nad oedd sail i'r honiad, a hynny mewn safle o awdurdod ar bwnc a fyddai'n gallu achosi dychryn difrifol, ar gam, i'w etholwyr a'r cyhoedd. Roedd hynny'n dwyn anfri ar ei swydd a'r Cyngor, yn enwedig o edrych arno fel rhan o batrwm cyffredinol o ymddygiad cyffelyb ganddo.</p> <p>Wrth ystyried unwaith eto pa un ai yw sylwadau'r cyn Gyngorydd Dowson yn dod o fewn cwrpas rhyddid mynegiant sy'n cael ei warchod gan Erthygl 10 y Confensiwn, roedd y Tribiwnlys Achos yn cytuno â sylwadau OGCC fod Erthygl 10 yn gwarchod yr hawl i wneud datganiadau anghywir os ydynt yn cael eu gwneud yn onest mewn cyd-destun gwleidyddol, ac nid yw'n gwarchod datganiadau y mae'r cyhoeddwr yn gwybod nad ydynt yn wir. Fel y cyfaddefodd y cyn Gyngorydd Dowson mewn cyfweliad, roedd yn gwybod nad oedd sail wirioneddol i'w honiadau am y cwricwlwm Addysg Cyberthynas a Rhywioldeb</p>	<p>Roedd y Pwyllgor Safonau yn ystyried nad oedd y canfyddiad ar wahân mwyaf diweddar yn erbyn y cyn Gyngorydd Dowson yn rhoi unrhyw glod iddo ond roedd yn ddigon gwahanol i'w roi i'r naill ochr.</p> <p><u>Pwyntiau Dysgu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Y gosb a roddwyd yn yr achos hwn oedd anghymhwysu am dair blynedd – ystyrir mai anghymhwysu yw'r gosb fwyaf difrifol. Uchafswm y cyfnod anghymhwysu y gall y PDC ei osod yw pum mlynedd. ➔ Rhoes PDC ystyriaeth i'r <u>Canllaw ar Gosbau</u> wrth ystyried pa gosb i'w gosod ➔ Er yr ymddengys ar yr olwg gyntaf fod tebygrwydd rhwng yr achos cyfredol a'r gŵyn a ystyriwyd gan y Pwyllgor Safonau ychydig fisoedd yn gynharach, roedd y Tribiwnlys o'r farn ei bod yn ddigon gwahanol i'w roi i'r naill ochr.

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
	<p>wedi cael ei ffugio ac felly roedd gyfystyr ag ymgais fwriadol i gamarwain yr ymchwiliad. Roedd y neges wreiddiol a'r ymgais i gamarwain yr ymchwiliad, o'u hystyried ar wahân a gyda'i gilydd, yn dwyn anfri ar swydd yr Ymatebydd fel aelod ac ar yr Awdurdod.</p>	<p>arfaethedig.</p> <p>Gan nad oedd sail i honiadau'r cyn Gyngorydd Dowson, canfu'r Tribiwnlys Achos fod ei sylwadau wedi'u bwriadu i greu sioc a dicter, yn hytrach na rhannu gwybodaeth onest gyda'r cyhoedd ac felly nid oeddent yn cael eu hamddiffyn gan Erthygl 10. Roeddent gyfystyr â chamwybodaeth fwriadol. Roedd y penderfyniad hwn gan y Tribiwnlys yn cael ei atgyfnerthu gan ei benderfyniad mewn perthynas â natur ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson tuag at y Cynghorydd Beynon, Mr Marc Davies a Mr Timothy Brentnall. Gellir edrych ar ei sylwadau ar y cwricwlwm Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb fel rhan o batrwm tebyg o ymddygiad.</p> <p>Yn yr un modd, canfu'r Tribiwnlys Achos, mewn perthynas â'r ail gŵyn, fod ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson gyfystyr â thorri paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.</p> <p><u>Y Drydedd Gŵyn:</u> Canfu'r Tribiwnlys Achos fod hyn yn enghraifft bellach o'r cyn Gyngorydd Dowson yn awgrymu fod aelod o'r cyhoedd yn gyfrifol am ymddygiad troseddol difrifol pan nad oedd ganddo sail dros wneud hynny. Roedd honni am ddim rheswm fod person wedi'i gofrestru fel troseddwr rhyw yn siŵr o ddwyn anfri ar y Cyngor a deilodd y swydd, oherwydd y posibilrwydd y byddai ymddygiad o'r fath yn arwain at golli hyder y cyhoedd. Unwaith eto, roedd ceisio cyfiawnhau'r ymddygiad hwnnw drwy gamarwain ymchwiliad a dibynnu ar ddogfen wedi'i ffugio yn sicr o ddwyn anfri ar ddeilydd y swydd a'r Cyngor.</p> <p>Nid oedd y Tribiwnlys Achos yn ystyried fod</p>	

Enw	Crynodeb o'r Ffeithiau	Crynodeb o'r penderfyniad	Canfyddiadau
		<p>ymddygiad y cyn Gyngorydd Dowson tuag at Mr Timothy Brentnall yn dod o dan gwmpas rhyddid mynegiant sy'n cael ei warchod gan Erthygl 10 y Confensiwn. Cyfeiriwyd ei sylwadau at Mr Brentnall yn bersonol. Nid oeddent yn agweddau o "fyngegiant gwleidyddol" a pha un bynnag, nid yn unig yr oedd y sylwadau'n dramgwyddus, roeddent yn hynod dramgwyddus, ac felly nid oeddent yn cael eu gwarchod gan Erthygl 10.</p> <p>Felly, canfu'r Tribiwnlys Achos fod paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad wedi cael ei dorri mewn perthynas â dwy agwedd y trydydd gŵyn.</p>	